DEIA

ZERGATIK, ZELAN ETA ZERTARAKO LITERATURA EUSKERAREN BATASUNA?

Erri bezela iraun izateko, erri-alkarte baten bizi-bidea aurrera eramateko, izakera jatorreri gogoz eusteko, erri batek, bearrezkoa du literatura orokor batekin jabetzea.

Gure izkuntzak, gaurko munduan, eskolarik gabe, Unibersidaderik gabe, agintarien jabetasunik gabe, Estadurik gabe, ez radio, ez egunkari, ez zinema, ez telebista..., ta beste izkuntza indartsuagoak azpijanean ari dirala, ez du bizitza luzerik.

Ta orrek beartzen gaitu bere bizitzaren alde artu genezazkean jokabideak aztertzera.

Eskola ofizialik ez dugu, ezta artzen diran erabagiak euskaldun guzien artean zabaltzeko biderik ere. Baiña idazleok alkartu eziñik ez dugu, literaturako euskeraren batasunaren alde jokatu al izateko. Euskalkiak oiñarri dirala, euskalki guzien gaiñetik eta guzien lokarriz. Batasun guzia lortzen ez bada ere, alkarrengana urreratzeak biderik erdi egingo digu.

Beste izkuntzak aspaldi egin zuten ori (erri aurreratuen izkuntzak). Geienak estaduak beartuta, goitik beera aginduaz. Eta ez zuten olako jokabiderik artuko izkuntzaren kalterako izan balitz. Estadurik ez duen erriak, zibilizazioz aurreratuak diran erriak, beren kabuz artu zituzten erabakiak. Adibidez, katalanak. Eta literatura aberatsago bat izatera lagundu diote, ta izkuntzari berari ere, kultura mallan, bestelako goitasun bat ematen diote.

Literatura izkuntzaren batasunerako oñarriak, erri guztiak, tradiziozko literaturatik eta errien izkuntza biziaren tartetik aurrera joaz egin dute. Izkelkien gañetik indarberritu, izkelki beraien muña izan dedin.

Erri baten lokarriak gordetzeko bear da izkuntza literario bat. Euskalkien indar guzia ere batasun orren bidez eman bearra degu. Ta, batasuna izan dedilla euskalki guzien iturburu bezela.

Euskera, edozein izkuntza bere egoera naturalan bezela, denborarekin aldatuaz, euskalkiak alkarregandik urrunduaz, zatituaz, pikortuaz dijoa, desegin arte. Leenago alkarrengandik urrago zeuden euskalkiak, izkuntza desberdiñak bezela azaltzen zaizkigu gaur.

Euskeraren enborretikako adarrak dira euskalkiak, ta adarrak sano izango baditu, enbor sendoa eta osasuntsua bear du. Euskera batuaren sendotasunak obeto gordeko ditu euskalkiak ere. Alkarri begira jarriaz.

Erri-izkuntzak duten indar berezia gorde bearrezkoa zaigu, noski, Aal dala euskalki-adar bakoitzak bere literatura apur bat bear du, batasuneko literaturaren leen mallak erakutsiko dituana, gorago jo nai duanarentzat bideak irikiko dituana. Baña kulturadun euskaldun batek, euskeran zerbait kulturadun izango bada, bearrezkoa izango du literarioa ezagutu bearra. Baita ere, euskera literario ori izango da beste edozein euskalki obeto ezagutzera eltzen lagunduko duan zubia, ta bide batez erriak alkarregandik geiago sakabanatzen utziko ez duan lokarria.

Erri baten egintzarik nagusienetariko bat da literatura indartsu batekin jabetzea. Izkuntzarendako aberastasunezko bizi-bide berri bat da, kemena ta indarra emango dizkiona. Gure txikitasunean orren bearra degu.

Batasunak, euskaldunok, anaiagoak egingo gaitu. Liburu, idazki, aldizkari ta abarren zabalkunde aundiagoa izango genuke.

Euskaltzaindiak, aurten, bere urre-eztaiak dirala ta, literatura euskeraren batasuna artu du elburu, gaurkoz premiazkoena iduritu zaiolako. Baña Euskaltzaindiak berak bakarrik eraman eziñezkoa da, alperrik izan alkarte orretan euskal idazlerik geienak. Beraz, gure naia da, Euskaltzainditik aparte (naiz ta Euskaltzaindiari bere lan onetan laguntzeko izan) euskal idazle guzien billerak egin, estudiozko billerak, batasunari buruz orain arte egin diran lanak estudiatuaz idazle bakoitzaren iritziak jasotzeko eta aal dala alkartasunera eraman aal izateko. Bertako erabagien berri, "Gerediaga" alkarteak, Euskaltzaindiari emango dio, bere erabakietan aintzat izan dedin idazleen iritzia. Gero ere, idazleak izango bai dute azken itza literatura euskeraren batasunari buruz.

Orain da ordua bakoitzak bere iritzia emateko, orain ordua alkarren iritzien berri jakiteko, "Gerediaga"-k ematen diote idazle guzieri aukera au.

Gerediaga Alkartea